

prispevek s področja pedagogike, je s tem v grobem zajeto delo dr. Habeta kot geografa le v strogem pomenu besede.

Prispevke navedene tematike je dr. Habe objavljajal predvsem v slovenskih strokovnih (Geografski vestnik, Geografski obzornik, Acta carsologica, Naše jame) in poljudnih glasilih (Ljudje in kraji ob Pivki), deloma pa tudi v tuji literaturi (zborniki mednarodnih speleoloških kongresov, avstrijska in češka glasila).

Dr. Habe je ostal pedagog po srečju tudi potem, ko je iz pedagoške dejavnosti prešel na raziskovalno ter tudi po upokojitvi. O tem najboljše pričajo njegovi številni manjši, poljudni prispevki v najrazličnejših glasilih in dnevnem časopisju, ki razen stvarne informacije skušajo tudi ali predvsem izobraževati in vzgajati, bodisi da gre za prispevke iz jamarstva, varstva narave ali turizma. V to dejavnost bi morali šteti tudi Habetovo vodniško literaturo, ki zajema samostojne knjige o naših najpomembnejših turističnih jamah, Postojnski in Škocjanski, in tudi turistične prospekte. Pri tem pa ne smemo pozabiti na njegovo predavateljsko dejavnost. In to ne le na številna strokovna predavanja na domačih in tujih strokovnih srečanjih in prireditvah, temveč predvsem na poljudna predavanja, od geografskih, jamarških in naravovarstvenih do predavanj o domačih in tujih deželah ter krasu še posebej. Dr. Habe se z veseljem odzove vabilom za predavanja, bodisi na osnovni šoli ali na univerzi, doma in v tujini. V "najplodnejših" letih je imel v enem samem letu tudi preko 50 predavanj.

Slednjč naj omenim, da ima dr. Habe "konjička", ki pa je že prerasel golo ljubiteljstvo - fotografiranje. S tem ne mislim le na to, da je bil dr. Habe mentor fotografskim krožkom in da je dobival priznanja na razstavah, temveč tudi na to, da je postala fotografija nepogrešljiv del njegovega strokovnega dela, predvsem v geografiji, krasoslovju in speleologiji. Posnel je preko 15000 fotografij in dia pozitivov, kar je vsekakor prepričljiva potrditev njegovega priljubljenega reka: "Kdor fotografira, dvakrat živi". Želimo mu, da bi še dolgo fotografiral!

Andrej Kranjc

Ob sedemdesetletnici profesorja dr. Vladimira Bračiča

27. septembra 1989 je proslavil sedemdesetletnico svojega življenja dr. Vladimir Bračič, profesor Pedagoške fakultete v Mariboru in znani družbenopolitični delavec. Takšen jubilej je prilika, da spomnimo na njegovo razgibano življenjsko pot in zlasti da spregovorimo o njegovem večstranskem in pomembnem prispevku k razvoju slovenske geografije. Malo je primerov med slovenskimi in jugoslovanskimi geografi, ki bi izkazovali tako bogato in hkrati uspešno delovanje in ki bi na tako primeren način združevali javno, politično, organizacijsko in strokovno-znanstveno delo.

Dr. Vladimir Bračič je Haložan, rojen je bil v Cirkulanah v kmečki družini. Po končanem šolanju na učiteljsku v Ljubljani se je l. 1940 zaposlil kot učitelj na Kočevskem. Kmalu se je pridružil naprednemu učiteljskemu gibanju. Leta 1941 se je povezal z narodnoosvobodilnim gibanjem in l. 1942 je že partiznil v Zapadnem dolenjskem odredu in nekaj kasneje v enotah na Primorskem. V NOV je opravljal številna pomembna opravila; tako je bil politkomisar 19. SNOUB "Srečka Kosovela", bil je vodja partijske šole 30. divizije, politkomisar podoficirske šole IX. korpusa in član štaba za repatriacijo. Po vojni je po demobilizaciji nekaj časa deloval kot prosvetni inšpektor v Podravju in Coni B in sodeloval pri obnovi slovenskega šolstva. Kot pedagoški strokovnjak je bil poslan tudi v Albanijo. Nato se je ukvarjal s slovenskim strokovnim šolstvom in je nekaj časa delal na tem področju tudi v CK KPS (do l. 1951). Ob vsej tej angažiranosti je uspel ob delu geografijo doštudirati (junija 1952) in se nato zaposliti kot profesor na ptujski gimnaziji. Hkrati je opravljal funkcijo sekretarja okrajnega

odbora SZDL na Ptuj.

Leta 1959 je prešel na novo osnovano visoko ekonomsko-komercialno šolo v Mariboru, kjer je do leta 1961 predaval geografijo. Istega leta je bil imenovan za tajnika komisije za pripravo visokošolskih organizacij v Mariboru. Snovanje in uresničevanje univerze v Mariboru je tako postalo njegova dolgotrajna preokupacija, ki jo je skušal udejaniti v dveh obdobjih: 1961-1967 kot predstojnik Združenja visokošolskih zavodov v Mariboru in 1967-1972, ko je postal član Izvršnega sveta SR Slovenije, zadolžen za področje vzgoje in izobraževanja. Njegova stremjenja so se uresničila l. 1975, ko je bila osnovana mariborska univerza, v nemali meri prav z njegovo dejavnostjo, saj je bil v obdobju 1973-1975 ponovno predstojnik Združenja mariborskih visokih šol in je v tej funkciji pripravil njeno idejno in organizacijsko zasnovo. Mlada univerza se mu je kot matičarju oddolžila s tem, da ga je za dve mandatatni dobi izbrala za rektorja. V tej funkciji je veliko pripomogel k navezavi stikov z drugimi univerzami doma in po svetu.

Obenem s snovanjem in uresničevanjem mariborske univerze je Vladimir Bračič skrbel tudi za razvoj pedagoške akademije v Mariboru. Od l. 1962 dalje je na njej kot profesor predaval družbeno geografijo. Med l. 1962-1965 in 1972-1973 pa je bil tudi dekan. V nemali meri je pripomogel, da se je v njenem sklopu osnoval geografsko-zgodovinski oddelek in da smo na ta način dobili v Sloveniji še drugo pedagoško stolico za geografijo. Ob njegovi zavzetosti se je geografski oddelek sčasoma kadrovsko okrepil, razširil svojo znanstveno in raziskovalno dejavnost in postal eden od temeljev, na katerega se je oprlo l. 1987 preraščanje pedagoške akademije v novo pedagoško fakulteto.

Ves ta čas je bil Vladimir Bračič tudi zavzet politični delavec. Bil je član republiških in okrajnih vodstev družbenopolitičnih organizacij, republiški poslanec in delegat, delegat na kongresih ZKS in ZKJ ter član različnih samoupravnih komisij in svetov (Založba Obzorja, Enciklopedija Slovenije in Jugoslavije, Sklad Borisa Kidriča, upravni odbor za nagrado AVNOJa, svet SRS za vzgojo in izobraževanje, organizator SLO). Za politično delo je prejel več pomembnih državnih odlikovanj in priznanj: red dela z zlatim vencem, red republike s srebrnim vencem, vojaška odlikovanja, zlati znak ZKS, zlato plaketo univerze v Mariboru, srebrno plaketo univerze v Marburgu na Lahni (ZRN), zlati grb mesta Ptuj ter še nekatera. Za dolgoletno zavzeto delo na področju vzgoje in izobraževanja, ki jima je vedno posvečal veliko pozornosti, je prejel Žagarjevo nagrado.

Ob takšni vsestranski politični, organizacijski in pedagoški dejavnosti je zares presenetljivo, kako je naš jubilar našel še čas, da se je ukvarjal z geografskim raziskovalnim in znanstvenim delom.

Treba mu je priznati, da je bil tudi na tem področju uspešen, o čemer pričajo številni članki in razprave, objavljeni večinoma v Časopisu za zgodovino in narodopisje, Geographici Slovenici, Geografskem obzorniku in različnih zbornikih, kakor tudi zbirka razprav o posameznih štajerskih regijah.

V znanstvenem delu je Vladimir Bračič nedvomno samosvoja osebnost. Idejno zasnovo svojega geografskega znanstvenega dela je v prvo podal že v svoji disertaciji o "Vinorodnih Halozah" (1967). Tega koncepta se je v glavnem držal tudi v večini kasnejših del. Sestavljalo ga je smiselno združevanje socialnogeografskih in regionalnogeografskih proučevanj z močnim poudarkom na historično-genetski geografiji. Sploh je Bračič med vsemi povojnimi slovenskimi geografi - če izvzamemo Antona Melika in Svetozarja Ilšiča - pokazal največ smisla za historičnost v geografiji. Marsikdaj je posegel daleč nazaj v zgodovino, v 16., 17., in 18. stoletje, v urbarje in druge zgodovinske vire, da bi rekonstruiral korenine kasnejše socialne in premoženjskopravne delitve, tako značilne za štajersko agrarno podeželje (Veliki vrh v Vinorodnih Halozah, 1977; Ormož in njegova gospodčina l. 1542, 1973; Petovio-Ptuj 69-1969, 1969; Ptujsko polje v luči imenjskih ocenitev iz l. 1542, 1975; Razvoj zemljiško posestne strukture in posestnolastniških odnosov v Štajerskih gorah kot element socialnega raziskovanja, 1972). Vendar pravo jedro Bračičevih geografskih izsledkov je bila celovita socialna (družbena) geografija z dokaj močnimi prvinami takoimenovane kulturne geografije. Njenim pojavom, sestavinam in proce-

som: prebivalstvu in njegovim demografskim svojstvom, poselitvi in gospodarjenju, je posvečal največ pozornosti. V teh obravnavah je šel najdlje. Temeljno stremljenje mu je bilo: obrazložiti nastanek in oblikovanje današnje kulturne pokrajine. V tem smislu so nastala njegova najizvirnejša dognanja, ki jih ni mogel omajati noben izrečeni pomislek, kot se lahko spomnijo mnogi razpravljalci na mariborskih simpozijih ob obiskih "Bračičevih" Halož in Goric. V večini teh znanstvenih poročil je močno poudarjen tudi socialni vidik, še posebej pri obravnavanju agrarnih razmer. V tem vidimo pozitivno dediščino predvojnih raziskav Žgeča, Kolariča in drugih, ki jo je Bračič prevzel in v določenem smislu nadaljeval. Nemara pa ga je k temu spodbujalo njegovo haloško poreklo?

Med posameznimi prvinami družbene geografije je posebno pozornost namenjal prebivalstvu kot temeljnemu geografskemu dejavniku. Napisal je več samostojnih prikazov razvoja prebivalstva v Vinorodnih Haložah (1974), Ptuj (1969, 1975) in ptujski občini (1985).

Tretja in največja odlika jubilarovega geografskega dela pa je "regionalnost", regionalni aspekt. Pravzaprav je Vladimir Bračič po Meliku najbolj dosleden slovenski regionalni geograf. Medtem ko so se drugi zavzemali za regionalno geografijo ali pa so razpravljali o njej, je Bračič z vrsto regionalnih orisov štajerskih pokrajin: Vinorodne Halože (1967), Ptujsko polje (1975), Gozdne Halože (1982), Dravinjske gorice s podpohorskimi goricami in Savinskim (1985) ter najnoveše delo "Lendavske gorice" (1988), ustvarjal pravo geografijo naših pokrajin. V teh opisih je znal zajeti številne potankosti družbenega delovanja in njegovih kulturno-pokrajinskih učinkov. Upošteval je tudi prirodne razmere in njihove determinante družbenemu razvoju. Regionalne razmere je spoznaval pri terenskem proučevanju in ob skrbnem preverjanju virov. Zato so ta dela živ in trajen geografski dokument.

Še na nekaj del iz Bračičevega geografskega opusa moramo spomniti. Napisal je, kot prispevek k svojim predavanjem, eno prvih jugoslovanskih turističnih geografij (1963), dvajset let pozneje pa obsežni poglavji o prebivalstvu in prometu ter turizmu v "Sodobnem svetu" (1983). Loteval se je še nekaterih drugih tem; tako se je ukvarjal s politično geografijo na lokalni ravni (Upravna in samoupravna razdelitev v severovzhodni Sloveniji, 1975; Razvoj upravne razdelitve v Mariboru, 1983), s problemi gospodarske razvitosti (Poiskus opredelitve obmejnih in manj razvitih krajevnih skupnosti v severovzhodni Sloveniji, 1976) ali kmetijstvom (Nastanek in razvoj družbenega sektorja kmetijstva ter njegov pomen za pridelavo hrane, 1985).

Vsa ta dela izpričujejo, da je imel naš jubilar izdelan geografski koncept, ki ga je postopoma uresničeval. Sodeč po tem opusu lahko rečemo, da je bil trdno in vsestrano povezan s slovensko geografijo in da je sledil potem svetovne geografije. O tem smo se udeleženci različnih zborovanj in simpozijev, ki so jih prirejali mariborski geografi, pa bodisi da je šlo za slovenska geografska zborovanja ali pa za agrarnogeografske simpozije, slovaško-slovenske simpozije ali različne obiske, vedno znova lahko prepričali. Vladimir Bračič ni bil le predavatelj o regionalnih razmerah v severovzhodni Sloveniji, organizator in duhovni vodja teh srečanj, ampak tudi tisti, ki je oskrbel publiciranje in obveščanje javnosti in ki je z vrsto ekskurzij, obiskov in s posebnimi prireditvami poskrbel, da so ostali ti znanstveni sestanki udeležencem v trajnem in izjemno lepem spominu.

Ob njegovem jubileju mu iskreno čestitamo in mu želimo še veliko zdravih in ustvarjalnih let! Obenem upamo, da mu bo zdravje omogočalo, da bo še dalje, kot doslej, razvijal slovensko geografijo, jo poglobljal in da bo napisal še kakšno regionalno geografijo in nam na ta način ohranil trajno sporočilo o naši domovini in njenih pokrajinah!

Igor Vrišer